

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞತೀರ್ಥರ ಮೂಲ ಬೃಂದಾವನ,

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞತೀರ್ಥ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀ ಸಾರಸಂಗ್ರಹಃ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ಜಗತಾಮೀಶಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಂ ಸದಾಶ್ರಯಮ್ ।
ಗಾಯತ್ರೀಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಾರ್ಥಾಂ ಸಾರಂ ಕಿಂಚಿದುದೀರಯೇ ॥೧॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸಾಮಾದಿರ್ಜನಿತ್ರೀ ಸರ್ವಸಂಪದಾಮ್ ।
ದಾತ್ರೀ ಸರ್ವಾಂಹಸಾಂ ಹಂತ್ರೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪತಾಂ ಸತಾಮ್ ॥೨॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಚೈವ ಸಾವಿತ್ರೀ ತ್ರಿರೂಪೈವಂ ಸರಸ್ವತೀ ।
ಕಾಲತ್ರಯೇಽಪ್ಯುಪಾಸ್ಯಾ ಸಾ ಸಂಧ್ಯೇತ್ಯಪರನಾಮಿಕಾ ॥೩॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಪ್ ಚ ಬೃಹತೀ ಪಂಕ್ತಿತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ ।
ಜಗತೀ ಚಾತಿಜಗತೀ ಶಕ್ವರೀತ್ಯತಿಶಕ್ವರೀ ॥೪॥

ಅಷ್ಟ್ಯತ್ಯಷ್ಟಿಧೃತಿಶ್ಚಾತಿತಿಶ್ಚೈವ ಕೃತಿಸ್ತಥಾ ।
ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚಾಕೃತಿಶ್ಚೈವ ವಿಕೃತಿಃ ಸಂಕೃತಿಸ್ತಥಾ ॥೫॥

ಅತಿಪೂರ್ವಕೃತಿಶ್ಚಾಪಿ ದ್ಯುತ್ಯಕೃತೀತ್ಯಾದಿಕಾನಿ ಚ ।
ಏತೇಷಾಂ ಛಂದಸಾಂ ವರ್ಣ ಸಂಖ್ಯಾಲಕ್ಷಣಸಂಸ್ಮೃತಮ್[1] ॥೬॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರೇತಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಮುದೀರಿತಾ ।
ತದೂರ್ಧ್ವಮುಷ್ಣಿಗಾದೀನಿ ಚತುರ್ವರ್ಣೋತ್ತರಾಣಿ ಚ ॥೭॥

ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದುತ್ತರಾಧಿಕ್ಯಂ ಚತುರ್ವರ್ಣೈರ್ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ।
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಛಂದಸಾಮೇವ ಲಕ್ಷಣಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥೮॥

---

೧. "ಸಂಖ್ಯಾ ಸಾ ಲಕ್ಷಣಂ ಸ್ಮೃತಮ್" ಇತಿ ಪಾಠಾಂತರಮ್ ।

ಏತೇಷಾಂ ಛಂದಸಾಮೇವ ಪಾದಪಾದಾರ್ಧಭೇದತಃ ।
ಮಂತ್ರೇಷ್ವಷ್ಟಷಡಾರ್ಣೇಷು ಅಪಿ ಛಂದಸ್ತದೀರಿತಮ್ ॥೯॥

[೧]ಗಾಯತ್ರೀ ಕೇವಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರಿಕಾ ಸ್ಮೃತಾ ।
ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಕಾ ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಯಾ ಚ ವ್ಯಾಹೃತಿಸಂಯುತಾ ॥೧೦॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ್ಷಿಕಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸಾನ್ವಿತಾ ।
ನಾರಾಯಣೋಽರ್ಕಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ದೇವತೋದಿತನಾಮಕಃ ॥೧೧॥

ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ರಿಪದಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಪ್ರಣವೇನ ಚತುಷ್ಪದಾ ।
ಪದಚ್ಛೇದೇ ದಶಪದಾ ಷಟ್‌ಕುಕ್ಷಿಶ್ಚತುರರ್ಣಕೈಃ ॥೧೨॥

ಆದ್ಯೋಂಕಾರಸ್ತಥೈವಾಪೌಜ್ಯೋತೀ ರಸ ಇತಿದ್ವಯಮ್ ।
ವ್ಯಾಹೃತಿತ್ರಯಮಿತ್ಯೇತದ್ ಗಾಯತ್ರೀಶೀರ್ಷಪಂಚಕಮ್ ॥೧೩॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಿಮವರ್ಣಂ ತು ಮುಖ್ಯಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ।
ಮುಖೇ ತ್ವಗ್ನಿಸ್ತದಂತಸ್ಥೋ ರಾಮೋ ಧೃತಪರಶ್ವಧಃ ॥೧೪॥

ಧ್ಯೇಯಃ ಸ ಸರ್ವದೋಷಾಣಾಂ ಸಂಹರ್ತಾ ಸರ್ವದಾಹಕಃ ।
ಗಾಯತ್ರೀಶೀರ್ಷಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಪದ್ಮನಾಭಸ್ತದಂತರಃ ॥೧೫॥

ಹೃದಯಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವವೇದೋದಿತಃ ಪ್ರಭುಃ ।
ರುದ್ರಃ ಶಿಖಾಮಣಿಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿತಃ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ಹರಿಃ ॥೧೬॥

ಯೋನಿಶ್ಚಪೃಥಿವೀ ದೇವೀ ವರಾಹಸ್ತನ್ನಿಯಾಮಕಃ ।
ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದಿಸಂಸೇವ್ಯಸ್ತತ್[೨] ಪ್ರಾಣಾಖ್ಯೋಽಂತರಾತ್ಮಕಃ ॥೧೭॥

ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನೀ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ಶ್ರೀರಮುಖ್ಯಾ ಸರಸ್ವತೀ ।
ಶ್ರೀಗತಃ ಶ್ರೀಧರೋ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಥಿತೋ ಹಯಶೀರ್ಷಕಃ ॥೧೮॥

ಗಾಯತ್ರೀಸಂಸ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತಿ ತ್ರಾಯತೇ ಯತಃ ।
ಗಾಯತ್ರೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ ವೇದ್ಯೈಃ ಸ ಏಕೋ ಬಹುರೂಪವಾನ್ ॥೧೯॥

[೩]ಓಂಕಾರವ್ಯಾಹೃತೀ ಸಪ್ತಗಾಯತ್ರೀ ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತಿರಿತ್ಯೇತಚ್ಛಿರಃ ಪಶ್ಚಾದುದೀರಯೇತ್ ॥೨೦॥

---

೧. "ಗಾಯತ್ರೀಸ್ವರೂಪಃ" ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।

೨. 'ಸ ಪ್ರಾಣಾಖ್ಯೋಽಂತರಾತ್ಮಕಃ' ಇತಿ ಪಾಠಾಂತರಮ್ ।

೩. 'ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಗಾಯತ್ರೀಲಕ್ಷಣ ತದರ್ಥಃ' ಇತಿ ಕ್ವಚಿದ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೋಽಯಮುದ್ದಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸುಪಾವನಃ ।
ಸೋಽಪ್ಯರ್ಥಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಶ್ಚೇದನಂತಫಲದೋ ಭವೇತ್ ॥೨೧॥

ನಾರಾಯಣೋಽಖಿಲಗುಣೈಃ ಪೂರ್ಣತ್ವಾದೋಮಿತೀರ್ಯತೇ ।
ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಪ್ರಭುತ್ವಾಚ್ಚಭೂರಿತಿ ವ್ಯಾಹೃತೀರಿತಃ ॥೨೨॥

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಅಪಿ ಪರತ್ವೇನ ಭುವ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಹರಿಃ ।
ಅನಂತಸುಖವತ್ವಾಚ್ಚಸುವರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇಽಚ್ಯುತಃ ॥೨೩॥

ಮಹಃ ಸರ್ವಪ್ರಪೂಜ್ಯತ್ವಾದ್ ಜಗತ್ಸ್ರಷ್ಟೃತ್ವತೋ ಜನಃ ।
ಲೀಲಾಲೋಚನಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ತಪ ಇತ್ಯೇವ ಶಬ್ದಿತಃ ॥೨೪॥

ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಪ್ರಮೋದತ್ವಾತ್ ಸತ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।
ವ್ಯಾಹೃತ್ಯರ್ಥೋಽಯಮುದ್ದಿಷ್ಟೋ ಗಾಯತ್ರ್ಯರ್ಥೋಽಪ್ಯುದೀರ್ಯತೇ ॥೨೫॥

ಏಕೋನವಿಂಶದ್ವರ್ಣಂ ತು ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಮೀರಿತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದ್ ಯಚ್ಛಬ್ದವಾಚ್ಯೋ ಹಿ ವಿಷ್ಣುರೇವ ನ ಚಾಪರಃ ॥೨೬॥

ಯಚ್ಚವಿಷ್ಣುರ್ಧಿಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರೇರಯೇತ್ಸವಿತುರ್ದಿವಿ ।
ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಂ ದೀಪ್ತಿರಿತಿ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತ್ವತಃ ॥೨೭॥

ಭರ್ಗಸ್ತದ್ವೈಷ್ಣವಂ ತೇಜೋ ರೂಪಂ ಸಂಚಿಂತಯಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಏವಮೇವ ಹಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಸ್ತ್ವರ್ಥೋಽಜ್ಞೇಯೋ ಮನಿಷಿಭಿಃ ॥೨೮॥

ಸದಾ ಸರ್ವಗುಣಾಪಾನಾದಾಜಗತ್ಪಾಲನಾದಪಿ ।
ಆಪೋ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಸ್ವಪ್ರಕಾಶತಃ ॥೨೯॥

ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವಾತ್ಸರಸಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋಽಮೃತಂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾನತಃ ।
ಬೃಂಹಿತತ್ವಾದ್‌ಗುಣೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಭೂರಿತಿ ಪೂರ್ಣರೂಪತಃ ॥೩೦॥

ಭುವೋ ವೀರ್ಯಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್ ಸುಖಸ್ಸುಬಲರೂಪತಃ ।
ಏವಂ ಶೀರ್ಷಾರ್ಥಪೂರ್ವಂ ತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾರ್ಥ ಈರಿತಃ ॥೩೧॥

[೧]ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗಸ್ಯ ಚ ।
ದ್ಯುನಾಮಿಕಾಯಾ ಭಾರತ್ಯಾ ರೂಪಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ಹಿ ಯತ್ ॥೩೨॥

ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತದಧಿಷ್ಠಾನಂ ಪದ್ಮರೂಪಧರಸ್ಯ ಚ ।
ತತ್ಸರೋಜಾಸನಾವಿಷ್ಟಃ ಪುಂಡರೀಕಾಯತೇಕ್ಷಣಃ ॥೩೩॥

---

೧. 'ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ ಓಂಕಾರ ವಿಶದಾರ್ಥಧ್ಯಾನರೂಪಾಃ' ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಶ್ರೀಮಾನ್ ಧೃತಶಂಖಾರಿದೋರ್ದ್ವಯಃ ।
ಧ್ಯೇಯೋ ನಾರಾಯಣಃ ಪಶ್ಚಾದ್ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಸಂಜಪೇದ್ಬುಧಃ ॥೩೪॥

ಅನಂತಸದ್ಗುಣೋತತ್ವಾತ್ ಪೂರ್ಣಾತ್ವಾದೋಮಿತೀರಿತಃ ।
ಅಧಿಕೋಜಸ್ಸ್ತತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ ಜಗದ್ಭರಣಾದಪಿ ॥೩೫॥

ಓತತ್ವಾಜ್ಜಗಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಾಮ್ನಾ ತತ್ವಾತ್ತತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಜಗತಾಮವನಾದ್ವಿಷ್ಣುರ್ವೇದೈರೋಮಿತಿ ಚೋದಿತಃ ॥೩೬॥

ಪ್ರವೃತ್ತಾನಾಗತಾತೀತಕಾಲೇಽಪ್ಯೇಕಃ ಪ್ರಕಾರತಃ ।
ನಿತ್ಯಸಚ್ಚಿತ್ ಪ್ರಮೋದತ್ವಾದೋಮುಪಾಸ್ಯೋ ರಮಾಪತಿಃ ॥೩೭॥

ಅಕಾರೇಣೋಚ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಯೇಽಸೃಜಚ್ಚತುರಾನನಮ್ ।
ಉಕಾರೇಣೋಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರ್ಜಗತ್ಪಾಲನತತ್ಪರಃ ॥೩೮॥

ಮಕಾರೇಣಾಂತಕೋ ರುದ್ರೋ ಯಶ್ಚರುದ್ರಾಂತರಾತ್ಮಕಃ ।
ಏವಂ ತ್ರಿರೂಪೀ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಣವೋಽಪಿ ತ್ರಯಾತ್ಮಕಃ ॥೩೯॥

ಅಕಾರೇಣಾಖಿಲಾಧಿಕ್ಯಂ ಉಕಾರೇಣ ಗುಣೋಚ್ಚತಾಮ್ ।
ಮಕಾರೇಣಾಮಿತತ್ವಂ ತು ತಾರಾರ್ಥೋ ವೇದಬೋಧಿತಃ ॥೪೦॥

ತಾರಾಭಿಮಾನೀ ಶೇಷಶ್ಚಪ್ರಣವೋಷ್ಮಾರ್ಣ ಈರಿತಃ ।
ಅಕಾರಾದಿ ತ್ರಿವರ್ಣಾನಾಮಭಿಮಾನೀ ಸದಾ ಶಿವಃ ॥೪೧॥

ಬಿಂದುನಾದಾದಿ ವರ್ಣಾಣಾಮಭಿಮಾನೀ ಸರಸ್ವತೀ ।
ಅಕಾರಾದ್ಯಷ್ಟವರ್ಣಾನಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದೇವತಾಃ ॥೪೨॥

ವಿಶ್ವಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಪದ್ಮನಾಭಸ್ತಕಾರಸ್ಯಾದಿಧೇವತಾಃ ।
ತೈಜಸೋ ರಾಮವಿಷ್ಣೂ ಚ ಉಕಾರಸ್ಯ ನಿಯಾಮಕಃ ॥೪೩॥

ಪ್ರಾಜ್ಞೋರುದ್ರಾಂತರಸ್ಥೋ ಯೋ ನೃಸಿಂಹೋ ರುದ್ರನಾಮಕಃ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹೋ ಮಕಾರಾರ್ಥೋ ತುರೀಯಸ್ತುವರಾಹಕಃ ॥೪೪॥

ಅನಿರುದ್ಧ ಇತಿ ಹ್ಯೇತೇ ಬಿಂದುಶ್ಚಾತ್ಮೇತಿ ನಾಮಕಃ ।
ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಇತ್ಯೇತೇ ನಾದೋಕ್ತಾಸ್ತ್ವಂತರಾತ್ಮಕಾಃ ॥೪೫॥

ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪರಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ಘೋಷದೇವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಸುದೇವ ಇತಿ ತ್ರಯಃ ॥೪೬॥

ಶಾಂತಾಧಿದೇವತಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾವಾಸುದೇವಕಾಃ ।
ನಾರಾಯಣ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತತಿಶಾಂತಾಧಿದೇವತಾಃ ॥೪೭॥

ಏವಮೇಕೈಕವರ್ಣಸ್ಯ ತ್ರಿತ್ರಿರೂಪಪ್ರಕಾರತಃ ।
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಪ್ರಣವಾಷ್ಟಾರ್ಣದೇವತಾಃ ॥೪೮॥

ಧ್ಯಾತವ್ಯಾಶ್ಚಜಪಾದೌ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಾಃ ।
[1]ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರಿತ್ಯೇತದ್ ವ್ಯಾಹೃತಿತ್ರಯಮಾನಿನಃ ॥೪೯॥

ಹುತಭುಗ್ವಾಯುಸೂರ್ಯಶ್ಚತೇಷು ಭೂರಾದಿನಾಮಕಃ ।
ಅನಿರುದ್ಧಾದಯೋ ಜ್ಞೇಯಾಸ್ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರಪೂರಕಾಃ ॥೫೦॥

[2]ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಿ ಪದೋದ್ದಿಷ್ಟತ್ರಿಲೋಕಸ್ಥೋಽನಿರುದ್ಧಕಃ ।
ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಗತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಬಾಹ್ಯದೇಹನಿಯಾಮಕಃ ॥೫೧॥

ವಾಸುದೇವಶ್ಚ ಋಗ್ವೇದೋ ಸೂರ್ಯಲೋಹಿತರಶ್ಮಿಗಃ ।
ವಾಸುದೇವ ಇತಿ ಹ್ಯೇತೇ ಚತ್ವಾರೋಽಭೀಷ್ಟದಾಯಕಾಃ ॥೫೨॥

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಚತುರ್ವೇದೋದಿತಾನಂತಾಸನಸ್ಥಿತಃ ।
ವಾಸುದೇವಸ್ತಥಾ ಬಾಹ್ಯ ಹೃದ್ಗತೋ [3]ವಾಸುದೇವಕಃ ॥೫೩॥ ॥೫೪॥

ಸಂಕರ್ಷಣಮಸ್ತ್ರಸಂಸ್ಥೋ[4] ವಿಷ್ಣುರ್ವೈಕುಂಠಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ತಥಾ ಜೀವಸ್ವದೇಹಸ್ಥೋ ವಾಸುದೇವಸ್ತದಾಶ್ರಯಃ ॥೫೫॥

ಸಾಮವೇದೋದಿತಃ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಶ್ಯಾಮಾಂಶುಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚೇತಿ ಚತ್ವಾರಸ್ತೃತೀಯಪದದೇವತಾಃ ॥೫೬॥

ಚತುರ್ಥಪಾದಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಾರ್ಕಮಂಡಲೇ ।
ಸತ್ಯಾತ್ಮಕರಮಾಸಂಸ್ಥಸ್ತತ್ಪರೋ ವಾಸುದೇವಕಃ ॥೫೭॥

ಪರೋ ರಜೋ ವಿಧಾನಶ್ಚತಥಾ ಜೀವ ಹೃದಿಸ್ಥಿತಃ ।
ವಾಸುದೇವಸ್ತಥರ್ವೋಕ್ತಃ ಸೂರ್ಯನೀಲೋತ್ತರಾಂಶುಗಃ ॥೫೮॥

ನೀಲವರ್ಣೋಽನಿರುದ್ಧಶ್ಚಚತುರ್ಥಪದದೇವತಾಃ ।
ಚತುಷ್ಪಾದೋದಿತಾ ದೇವಾ ವಿಜ್ಞಾತಾಃ ಸ್ವಾಪರೋಕ್ಷದಾಃ ॥೫೯॥

[5]ಷಟ್ ಕುಕ್ಷಯಶ್ಚಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಚತುರ್ವರ್ಣಪ್ರಭೇದತಃ ।
ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕಾಶ್ಚಾದ್ಯಃ ಸ್ತ್ರೀರೂಪೋಽರ್ಕಸಮುದ್ಯುತಿಃ ॥೬೦॥

---

೧. ವ್ಯಾಹೃತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಪೂರ್ವಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಮ್ । ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।
೨. ಗಾಯತ್ರೀಪಾದಧ್ಯಾನವಿಷಯಃ ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।
೩. ವಾಸುದೇವತಾಃ ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।
೪. ಮೇರುಸಂಸ್ಥೋ ಇತಿ ಪಾ.
೫. 'ಗಾಯತ್ರೀ ಷಟ್ಕುಕ್ಷಿಗತಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಮ್' ಅತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ದ್ವಿತೀಯಕುಕ್ಷಿಗಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಮತ್ಸ್ಯಾದ್ಯಾ ಭೂತಿನಾಮಕಾಃ ।
ತೃತೀಯೋ ವಾಕ್‌ಸ್ಥಿತೌ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ತ್ರೀರೂಪೋ ಹಯಶೀರ್ಷಕಃ ॥೬೧॥

ಚತುರ್ಥಃ ಪೃಥಿವೀಸಂಸ್ಥಃ ಸ್ತ್ರೀರೂಪೋ ಪೀತವರ್ಣಕಃ ।
ಜೀವಸ್ಯಾಂತರ್ಗತೋ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಶರೀರ ಇತಿ ನಾಮಕಃ ॥೬೨॥

ಪಂಚಮಸ್ತದ್ ಹೃದಿಸ್ಥಸ್ತುಷಷ್ಠೋ ಹೃದಯನಾಮಕಃ ।
ಗಾಯತ್ರೀಸಂಸ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣುರೇವಂ ಷಡ್ವಿಧ ಉಚ್ಯತೇ ॥೬೩॥

[1]ಅನಿರುದ್ಧಾದಿಚತ್ವಾರೋ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಾಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ನಾರಾಯಣಶ್ಚೇತಿ ದಶಗಾಯತ್ರೀ ಪದದೇವತಾಃ ॥೬೪॥

[2]ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಮಃ ಈಶಾನಃ ಸವಿತಾ ತಥಾ ।
ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಪೈತೃದೇವೋ ಭಗದೇವೋಽರ್ಯಮಾ ತಥಾ ॥೬೫॥

ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ತಥಾ ತ್ವಷ್ಟಾ ಪೂಷಾ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಕಾವುಭೌ ।
ವಾಯುಶ್ಚವಾಮದೇವಶ್ಚಮಿತ್ರಾವರುಣಕಾವುಭೌ ॥೬೬॥

ಭ್ರಾತೃದೇವಾ ತಥಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚವಾಸವಃ ।
ತುಷ್ಟುಬ್ದೇವೋ ಕುಬೇರಶ್ಚದಸ್ರೌ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ದೇವತಾಃ ॥೬೭॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಶ್ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ವರ್ಣಾನಾಂ ದೇವತಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಕೇಶವಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ವರ್ಣದೇವನಿಯಾಮಕಾಃ ॥೬೮॥

[3]ಗಾಯತ್ರೀಸಂಹಿತಾದಿಸ್ಥವರ್ಣಾನಾಂ ಚ ಪರಸ್ಪರಮ್ ।
ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾರ್ಣಮಧ್ಯಸ್ಥಮಧಿಲೋಕಾದಿಪಂಚಕಮ್ ॥೬೯॥

ತಸ್ಮಿನ್ನಾರಾಣಾದೀನಿ ಪಂಚರೂಪಾಣಿ ಸಾಧಕಃ ।
ರೂಪಾರ್ಣವರ್ಣಗಾಃ ಸಂಧಿಸಂಧಾನಕರಣಾನಿ ಚ ॥೭೦॥

ಸಂಚಿಂತಯೇನ್ಮಹಾಪಾಪೀ ಶುದ್ಧೋ ಭವತಿ ಮುಕ್ತಿಭಾಕ್ ।
ಪೃಥ್ವ್ಯವ್ಯಗ್ನ್ಯಾಚಾರ್ಯಮಾತೃಸ್ತಸ್ಥಧರಾಹನುಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥೭೧॥

ವಾಸುದೇವಾಭಿಧೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪೂರ್ವವರ್ಣನಿಯಾಮಕಃ ।
ದ್ಯುಸೂರ್ಯಶಿಷ್ಯಪಿತೃಗಶ್ಚೋತ್ತರಾಹನುಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥೭೨॥

---

೧. ದಶಪದಗಾಯತ್ರೀ ಧ್ಯಾನಮ್

೨. ಗಾಯತ್ರೀ ೨೪ ಅಕ್ಷರ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತಾಃ ತನ್ನಿಯಾಮಕ ೨೪ ಭಗವದ್ರೂಪಾಃ ।

೩. 'ಗಾಯತ್ರೀಸಂಹಿತಾಪೂರ್ವೋತ್ತರವರ್ಣಸಂಧಿಸಂಧಾನಭಗವದ್ರೂಪಾಣಾಂ ಧ್ಯಾನಮ್' ಇತಿ ಕ್ವಚಿದ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ಸಂಕರ್ಷಣಾಭಿದೋ ದೇವಶ್ಚೋತ್ತರಾರ್ಣಸ್ಯ ದೇವತಾ ।
ಆಕಾಶಜಲಸದ್ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವಾಕ್‌ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಹರಿಃ ॥೭೩॥

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಾಮಕಃ ಸಂಧಿ ನಿಯಾಮಕ ಉದಾಹೃತಃ ।
ವಾಯುರ್ವೈದ್ಯಗಶ್ಚೈವ ಪ್ರಪೂರ್ವವಚನಸ್ಥಿತಃ ॥೭೪॥

ಪ್ರಪೂರ್ವಜನಸಂಸ್ಥೋಽಪಿ ಜಿಹ್ವಾಸಂಸ್ಥೋ ರಮಾಪತಿಃ ।
ಅನಿರುದ್ಧಾಭಿಧೋ ವರ್ಣಸಂಧಾನಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ ॥೭೫॥

ಪೃಥ್ವ್ಯಾದೀನಾಂ ತು ನಾಮ್ನೈವ ಹ್ಯನಿರುದ್ಧಾದಯಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ।
ನಾರಾಯಣೋ ವರಾಹಶ್ಚ ಪೂರ್ವವರ್ಣನಿಯಾಮಕಃ ॥೭೬॥

ಹರೇಃ ಸರ್ವಾವತಾರಶ್ಚವಾಮನಶ್ಚೋತ್ತರಾರ್ಣಗಃ ।
ಮಧ್ಯಸ್ಥಸಿಂಹನಾಮಾಸೌ ವರ್ಣಸಂಧಾನಕಾರಕಃ ॥೭೭॥

ವಾಙ್‌ನಾಮಿಕಾ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪೂರ್ವವರ್ಣಸ್ಯ ದೇವತಾ ।
ಪ್ರಾಣಾಖ್ಯಶ್ಚೋತ್ತರಾರ್ಣಸ್ಯ ದೇವೋ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥೭೮॥

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಸಿಂಹಿಕಾಖ್ಯಸ್ಯಾದರ್ಧನಾರೀ ಪುಮಾತ್ಮಕಃ ।
ಸ್ತ್ರೀರೂಪಸಿಂಹಿಕಾಂಶೇನ ಪೂರ್ವಾರ್ಣಶ್ರೀಶ್ಚಯುಜ್ಯತೇ ॥೭೯॥

ಪುಂರೂಪಿಸಿಂಹಿಕಾಂಶೇನ ಯುಜ್ಯತೇ ಚೋತ್ತರಾರ್ಣಗಃ ।
ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾರ್ಣಮಧ್ಯಸ್ಥರೂಪಾಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ॥೮೦॥

ಅನ್ಯೋನ್ಯಯೋಗವಿಜ್ಞಾನಗಾಯತ್ರೀಸಂಹಿತಾ ಭವೇತ್ ।
ಸಂಹಿತಾಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂ ತು ಪೃಥಿವೀಲೋಕಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ॥೮೧॥

ತನ್ನಾಮಕವರಾಹಶ್ಚಹ್ಯನಿರುದ್ಧಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ ।
ತತ್ಪದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂ ತು ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥಂ ದ್ಯುನಾಮಕಮ್ ॥೮೨॥

ಚಿಂತಯೇದ್ವಾಮನಂ ದೇವಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಚಾಪಿ ಸತ್ತಮಃ ।
ತತ್‌ಕ್ರಮಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂ ತು ಹ್ಯಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತಂ ಬುಧಃ ॥೮೩॥

ತನ್ನಾಮಕಂ ನೃಸಿಂಹಂ ಚ ಸಂಕರ್ಷಣಮನುಸ್ಮರೇತ್ ।
[೧]ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತು ಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾಯತ್ರೀಜಾಪಕೋ ಭವೇತ್ ॥೮೪॥

---

೧. 'ಫಲಶ್ರುತಿಃ' ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ

ಏಕವಾರಂ ಜಪೇನ್ನೈವ ಸಹಸ್ರಜಪವಾನ್ ಭವೇತ್ ।
ಯ ಇದಂ ಜಪತೇ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾದಚ್ಯುತಾ ಭವೇತ್ ॥೮೫॥

ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಸು ನಿರತೋ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯರ್ಥೋ ಪ್ರಮಾಶಕ್ತೇಃ ಪ್ರಣವಾರ್ಥಪ್ರಮಾಬಲಾತ್ ॥೮೬॥

ಉಪಾಸ್ಯಸ್ತದ್ಗತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರಪಶ್ಯತಿ ।
ಷಡಶೀತಿಮಿತಾ ಹ್ಯೇತೇ ಶ್ಲೋಕಾಸ್ತತ್ರೈವ ಭಾಷ್ಯಗಮ್ ॥೮೭॥

ಶ್ಲೋಕತ್ರಯಂ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಮೇತದ್‌ಗ್ರಂಥವಿಶುದ್ಧಯೇ ।

[೧]ಐಜೀ ವೆಂಕಟರಾಮಾರ್ಯಾ (ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞತೀರ್ಥ)
ಗಾಯತ್ರೀಸಾರಸಂಗ್ರಹಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

---

೧. "ಶ್ರೀವೇಂಕಟಕುಮಾರೇಣ ಗಾಯತ್ರೀಸಾರಸಂಗ್ರಹಃ" ಇತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ।